

महिलामाथिहुने गरेका घरेलु हिंसा

कञ्चनपुर जिल्ला, भिमदत्त न.पा. वडा नं. ६ कामहिलाहरूको समाजशास्त्रीयअध्ययन

त्रिभुवनविश्वविद्यालयमानविकीतथा सामाजिकशास्त्र संकायअन्तर्गत स्नातकोत्तर
तहको उपाधीप्राप्तीको लागिआंशिकआवश्यकता
परिपूर्तिकालागि प्रस्तुतगरिएको
शोधपत्र

शोधकर्ता

पुनमकुमारी चन्द

परीक्षारोल नं.: २८२१३३

त्रि.वि. दर्ता. नं.: ९-२-४०४-१७९-२००७

समाजशास्त्र केन्द्रियविभाग

त्रिभुवनविश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७३

त्रिभुवनविश्वविद्यालय
मानविकीतथासामाजिकशास्त्र संकाय
समाजशास्त्र केन्द्रियविभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

सिफारिस पत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालय समाजशास्त्रविषयमा स्नातकोत्तर तहको उपाधीप्राप्तीको आंशिकआवश्यकता परिपूर्तिको लागिपुनमकुमारी चन्दले महिलामाथिहुने गरेका घरेलु हिंसा कञ्चनपुर जिल्ला, भिमदत्त न.पा. वडा नं. ६ कामहिलाहरुको समाजशास्त्रीयअध्ययनशिर्षकको शोध मेरो निर्देशन र सुपरिवेक्षणमातयार पार्नु भएको छ । म उहाँको कार्यप्रति सन्तुष्ट छु । प्रस्तुतशोधपत्रलाई आवश्यकमूल्याङ्कनको लागिसिफारिस गर्दछु ।

.....
सह-प्रा.डा. सुरेन्द्र मिश्र

शोधनिर्देशक

समाजशास्त्र, केन्द्रियविभाग

कीर्तिपुर,काठमाडौं

मिती : २०७३/१२/२४

त्रिभुवनविश्वविद्यालय
मानविकीतथासामाजिकशास्त्र संकाय
समाजशास्त्र केन्द्रियविभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालयद्वारा निर्धारित पाठ्यक्रमअनुसार स्नातकोत्तर उपाधिको आंशिकआवश्यकता पूरा गर्नको लागि सामाजिकशास्त्र संकायअन्तर्गत समाजशास्त्र केन्द्रीयविभागको समाजशास्त्रविषयको छात्रापुनमकुमारी चन्दद्वारा गरिएको महिलामाथिहुने गरेका घरेलु हिंसा कञ्चनपुर जिल्ला, भिमदत्त न.पा. वडा नं. ६ कामहिलाहरुको समाजशास्त्रीयअध्ययनविषयकशोधपत्रउपाधिप्राप्तिकालागिउपयुक्तभएकोले मूल्याङ्कन समितिद्वारा स्वीकृतिप्रदानगरिएको छ ।

शोधपत्रमूल्याङ्कन समिति

सह-प्रा.डा. सुरेन्द्र मिश्र

.....

शोधनिर्देशक

प्रा. डा. तुलसी रामपाण्डे

.....

विभागियप्रमुख

डा. मिनाउप्रेती

.....

वाह्यनिरीक्षक

मिति : २०७३/१२/२९

प्रतिबद्धतापत्र

यस शोधप्रतिवेदनभित्रकाप्राथमिक सामग्रीहरु कहिकतैबाट साभचर गरिएको छैन । द्वितीय स्रोतबाटलिइएका सामग्रीहरुलाई सन्दर्भाङ्कनदिएर गरिएको छ । यसकाकुनै पनिअंशअन्यप्रयोजनकालागिरुपयोग र प्रकाशनमाआएका छैनन् । तसर्थ शोध प्रतिवेदनमौलिकभएको प्रतिबद्धताव्यक्तगर्दछु ।

मिति : २०७३/१२/२४

.....
पुनमकुमारी चन्द
शोधार्थी

कृतज्ञता-ज्ञापन

यो शोधपत्रत्रिभुवनविश्वविद्यालयअन्तर्गत समाजशास्त्र स्नातकोत्तर तहको पाठ्यक्रमको आंशिकपाठ्य आवश्यकताअनुरूपतयार पारिएको हो । सर्वप्रथम, त्रिभुवनविश्वविद्यालयका समाजशास्त्र/मानवशास्त्रविभागकाआदरणीयप्राध्यापकहरु, जसले यस विषयमाअध्ययनगर्ने मौकाप्रदान गरी यस शोधकार्यमाहौसला र प्रेरणादिनु भएकोमाहार्दिक आभार व्यक्तगर्न चाहन्छु । विभागीयप्रमुखश्री तुल्सरामपाण्डे ज्यूप्रतिआभारी छु । आफ्नो व्यस्तताको बावजुदपनि समय प्रदान गरी उचितनिर्देशन, सुभावाव एवं सरसल्लाह र सहयोग गरी यस शोधकार्यलाई सहीमार्गनिर्देशनगरिदिनु भएकोमाशोधनिर्देशकश्री सुरेन्द्र मिश्रज्यू प्रतिहार्दिक कृतज्ञताज्ञापनगर्दछु ।

शोधकार्यको शुरुदेखि अन्तसम्मआफ्नो अमूल्य सुभावा र सल्लाहप्रदानगर्दै वर्तमान स्वरूपमाल्याइपुऱ्याउन सहयोग गरी दिनुहुने समस्तमित्रवर्ग धन्यवादकापात्रहुनुहुन्छ । त्यस्तै शोध क्षेत्रका स्थानीयवासिन्दाहरु, जसले मलाई शोधकार्यको लागिआवश्यकविविधजानकारी दिनु भई सहयोग गरी दिनु भएकोमा म उहाँहरुलाई पनिबिसिन सक्तिन । साथै शोधकार्यको शुरुदेखि अन्तसम्म लेखन कार्यको निमित्त सहजवातावरणबनाई सहयोग गर्ने मेरो साथीहरु सुरेन्द्र बम, मिनापाण्डेय, सकुन्तलाबम,भाई राजेश धन्यवादकापात्रहरु हुनुहुन्छ । यस शोधपत्रकालागिआवश्यक पर्ने तथ्याङ्क उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउने कानुनी सहयोग तथा परामर्श केन्द्र (ल्याक) कञ्चनपुरको सहयोगप्रतिआभार व्यक्तगर्दछु

अन्तमा, यस शोधपत्रलाई शुद्धताका साथकम्प्यूटर टाइप गरी सहयोग गरी दिनु भएकोमाऐकादेमिक बुक हाउसलाईपनिधन्यवाददिनचाहन्छु ।

पुनमकुमारी चन्द

बिषय सूची

	पेज नं.
सिफारिस पत्र	i
स्वीकृतिपत्र	ii
प्रतिबद्धतापत्र	iii
कृतज्ञता-ज्ञापन	iv
तालिका सूची	v
तालिका सूची	viii
अध्याय एक : अध्ययनको पृष्ठभूमि	१-११
१.१ परिचय	१
१.२ समस्याको कथन	५
१.३ अनुसन्धानको उद्देश्य	८
१.४ अध्ययनकामहत्व	९
१.५ अध्ययनको संगठन	११
अध्यायदुई : सन्दर्भ साहित्यको पुनरावलोकन	१२-२२
२.१ सैद्धान्तिकअवधारणा	१२
२.१.१ लैङ्गिकता र यसमा सामाजिक,सास्कृतिकप्रभाव	१४
२.१.२ धार्मिक र ऐतिहासिकआधार	१६
२.१.३ विश्व सन्दर्भमा घरेलु हिंसा	१८
२.१.४ नेपालमा घरेलु हिंसा	१९
अध्यायतिन : अनुसन्धानपद्धति	२३-२६
३.१ अनुसन्धान क्षेत्रको छनौट र यसको औचित्य	२३

३.२	अनुसन्धानढाँचा	२३
३.३	तथ्याङ्कको श्रोततथाप्रकृति	२३
३.३.१	प्राथमिक स्रोत	२४
३.३.२	द्वितीय स्रोत	२४
३.४	नमूनाछनौट	२४
३.५	तथ्याङ्क संकलनविधिहरू	२४
३.५.१	अन्तर्वार्ता	२५
३.५.२	अवलोकन	२५
३.६	तथ्यांकको प्रस्तुतीकरण र विश्लेषण	२५
३.७	अनुसन्धानको सीमा	२५
अध्यायचार : अध्ययन क्षेत्रको परिचय		२७-३७
४.१	भौगोलिकअवस्थिति	२७
४.२	घरेलु हिंसा पीडितमहिलालाई हेर्ने सामाजिक संस्थाको सामान्य परिचय	२८
४.२.१	कानुनी सहयोग तथा परामर्श केन्द्र (ल्याक)	२८
४.३	उत्तरदातामहिलाहरूको सामाजिकआर्थिक विशेषताहरू	२९
४.३.१	उमेर र लिङ्गानुसार घरधुरी जनसंख्याको विवरण	२९
४.३.२	उमेर तथालिंगको आधारमाउत्तरदातामहिलाहरूको विवरण	३०
४.३.३	जात र जातियताकाआधारमाउत्तरदाताहरूको विवरण	३०
४.३.४	वैवाहिकस्थितिकाआधारमाउत्तरदाताहरूको विवरण	३१
४.३.५	परिवारको प्रकार	३२
४.३.६	शैक्षिकअवस्था	३३
४.३.७	आर्थिक अवस्था	३३
४.३.८	उत्तरदातामहिलाप्रतिगरिने घरेलु हिंसाको बेलाको विवरण	३६

अध्यायपाँच : महिलामाथिहुने घरेलु हिंसाको प्रकार, कारण र असरहरु	३८-४५
५.१ हिंसाकाप्रकारहरु	३८
५.२ घरेलु हिंसाकाकारणहरु	४०
५.३ हिंसा सहनुको कारण	४१
५.४ घरेलु हिंसाका असरहरु	४३
५.५ महिलाविरुद्ध हिंसा सम्बन्धीउत्तरदातामहिलाहरुको धारणा	४५
अध्याय छ : सारांश र निष्कर्ष	४६-५०
६.१ सारांश	४६
६.२ निष्कर्ष	४८
सन्दर्भग्रन्थ सूची	
परिषिष्ट	

तालिका सूची

पेज नं.

तालिका १ :	कानुनी सहयोग तथा परामर्श केन्द्र (ल्याक): २०७३ सालमादर्ता भएकाघटनाहरु	२८
तालिका २ :	उमेर र लिङ्गअनुसार उत्तरदातामहिलाहरुको पारिवारिक विवरण	२९
तालिका ३ :	लिङ्ग र उमेर अनुसार उत्तरदाताको विवरण	३०
तालिका ४ :	उत्तरदातामहिलाहरुको जातिगतविवरण	३१
तालिका ५ :	उत्तरदातामहिलाहरुको वैवाहिकस्थिति	३१
तालिका ६ :	उत्तरदातामहिलाहरुको परिवारको प्रकार	३२
तालिका ७ :	उत्तरदातामहिलाहरुको शैक्षिकविवरण (६ वर्ष भन्दामाथि)	३३
तालिका ८ :	उत्तरदाताको परिवारको मुख्यआम्दानीको स्रोतको विवरण	३४
तालिका ९ :	उत्तरदाताहरुको श्रीमानहरुको पेशागतविवरण	३४
तालिका १० :	उत्तरदातामहिलाहरुको पेशागतविवरण	३५
तालिका ११ :	उत्तरदातामहिलाहरुको परिवारको स्वामित्वमाभएको जग्गाजमिनको विवरण	३५
तालिका १२ :	घरधुरी जनसंख्यालाई वार्षिक खाद्यान्नको पर्याप्तता	३६
तालिका १३ :	उत्तरदातामहिलाप्रतिगरिने घरेलु हिंसाको बेलाको विवरण	३७
तालिका १४ :	उत्तरदातामहिलाहरुमाथीहुने नाताअनुसार हिंसाकाप्रकारहरु	३९
तालिका १५ :	उत्तरदातामहिलाहरु माथिको हिंसाको प्रकार	४०
तालिका १६ :	उत्तरदातामहिलामाथिको घरेलु हिंसाकाकारणहरु	४१
तालिका १७ :	उत्तरदातामहिलाहरुले हिंसा सहनकाकारण	४२
तालिका नं. १८	उत्तरदातामहिलामाथि हिंसाबाट पर्न गएका असरहरु	४४

महिलामाथिहुने गरेका घरेलु हिंसा कञ्चनपुर जिल्ला, भिमदत्त न.पा. वडा नं. ६ कामहिलाहरूको समाजशास्त्रीयअध्ययन

पुनमकुमारी चन्द

२०७३